

DATE NOI PRIVIND CULTURA GETO-DACICĂ ÎN LUMINA RECENTELOR CERCETĂRI ARHEOLOGICE ÎN ZONA HUȘILOR

VIOLETA VETURIA BAZARCIUC

În ultimii 5 ani efectuarea cercetărilor arheologice organizate de noi au vizat diferite perioade istorice în funcție de necesitatea salvării unor stațiuni, un loc de seamă acordându-se intensificării cercetărilor pentru civilizația geto-dacică din zona noastră. Repertoriul vestigiilor geto-dacice s-a îmbogățit în ultimii ani și prin cercetările de suprafață organizate de noi în comunele limitrofe orașului Huși. Amintim cu această ocazie așezările de la Corni-Huși, Curteni, com. Oltenești — punctul Valea Merilor, Averești sat Armășeni, la poalele dealului Muncel, Huși — dealul Coțoi și Ochi, dateate pe baza materialului arheologic colectat în perioada sec. IV—III î.e.n. Dintre toate aceste puncte menționate de noi mai sus, așezarea de la Corni-Huși punctul Turbata a fost cercetată sistematic în perioada 1972—1975 în colaborare cu Institutul de Istorie și Arheologie „A. D. Xenopol” Iași. Din anul 1978 instituția noastră începându-și investigația în cetatea daco-getică de la Bunești „Dealul Bobului”.

Materialul și-a propus să prezinte câteva date generale asupra culturii materiale a triburilor geto-dacice ce au locuit pe aceste meleaguri în perioada sec. IV—II î.e.n. în lumina recentelor noastre cercetări de la Bunești-Dealul Bobului, fără a ne propune să elucidăm toate aspectele legate de aceste descoperiri ce vor fi bineînțeles completate de viitoarele noastre investigații aici. Cetatea de la Bunești este situată în partea de S—E a satului Bunești la circa 3 km, și la 3,5 km E de șoseaua Huși—Dolhești—Iași în punctul Cîrlig, în apropiere fiind pădurea de la Arsura. Cetatea este dispusă pe un bot de deal deasupra satului Bunești, avînd un val de apărare cu înălțimea actuală de 4,50—5 m cu șanț în partea de S. Însuși așezarea geografică a cetății cu trei pante drepte greu accesibile a reprezentat o situație strategică deosebit de importantă pentru acele vremuri, construită la începutul sec. IV î.e.n., împotriva, probabil a nenumăratelor incursiuni ale triburilor scitice frecvente în sec. IV î.e.n., cit și a preveni pericolul bastarnic din sec. III î.e.n.¹.

1. A. C. FLORESCU și GH. MELINTE, Cetăți Hallstattiene recent descoperite în zona N-E a Moldovei Centrale, în *Carpica*, 1971, pag. 130.
www.cimtec.ro

Existența unui număr însemnat de cetăți în podișul central moldovenesc cu o distanță mică între ele 10—20 km au creat aici o centură de rezistență bine întărită împotriva pericolelor din afară. Cercetările noastre efectuate la Bunești în cele două campanii 1978—1979, au contribuit într-o mare măsură prin rezultatele lor la aducerea de noi dovezi materiale de civilizație ale triburilor geto-dacice ce au locuit aici.

În cadrul investigațiilor noastre au fost dezvelite un număr de 10 locuințe avînd o suprafață de 40—60 m p de formă dreptunghiulară cu colțurile ușor rotunjite, pereții de susținere a acoperișului erau din lemn după cum o demonstrează urmele din chirpicul locuințelor. Sistemul de încălzire era situat în unul din colțurile locuințelor de obicei în colțul de N—NE sau N—NV. În stadiul actual al cercetărilor putem afirma că locuințele erau dispuse în șiruri cu o distanță mică între ele. Nu excludem existența unor locuințe cu două încăperi despărțite de un perete median, ținînd cont de faptul că în 1979 a fost dezvelită o locuință de dimensiuni mult mai mari, din cauza culturilor agricole locuința neputînd fi scoasă în întregime.

Marea majoritate a materialului arheologic descoperit de noi a fost recoltat din locuințe fiind constituit din ceramică, obiecte de podoabă, unelte etc.

Uneltele în marea lor majoritate sînt din fier avînd utilitate în toate indeletnicirile celor ce locuiau aici, amintim secerile din fier cu lama ușor curbată cu un cîrlig în partea inferioară, cuțitele cu lama curbată avînd de cele mai multe ori un mîner de os prins cu nituri, topoare din fier, vîrfuri de săgeți în trei muchii și unul cu nervură mediană de bronz. Este important să subliniem faptul că în toate secțiunile deschise de noi au ieșit la iveală nenumărate bucăți de zgură din fier fapt ce demonstrează concludent că aceste unelte au fost prelucrate aici.

Alături de uneltele menționate, prezente sînt dăltițele din piatră pentru ascuțit. Numărul mare a greutăților pentru țesut prezente aici (peste 80) demonstrează că meșteșugul țesutului era practicat, prelucrîndu-se inul și cînepa, în jurul cetății existînd terenuri propice culturii plantelor.

Obiectele de podoabă sînt reprezentate de mărgele din sticlă colorată cu albastru și galben cunoscute și în alte descoperiri similare de pe teritoriul țării noastre, Poiana², Popești³, Ferigele⁴ etc.

Fibulele sînt de tip tracic prelucrate din bronz cu excepția unei singure fibule din fier descoperită în locuința 5 de tip celtic.

Aceste obiecte de podoabă sînt prezente în toate locuințele cercetate de noi.

Multitudinea materialului arheologic descoperit o constituie ceramica ce poate fi împărțită în trei categorii :

- ceramica grosieră de culoare cenușie și brun-roșcată ;
- ceramica lucrată la roată ;
- ceramica de import.

2 RADU VULPE, Șantierul Poiana, în SCIV, 1952, pag. 191-230.

3 RADU VULPE, Șantierul arheologic Popești, în Mat. III, Buc., 1957, pag. 234.

4 ALEX. VULPE, Ferigele, monografie arheologică, Buc., 1967, pag. 72, fig. 22.

Asupra formelor ceramice nu vom insista, sînt specifice culturii geto-dacice cunoscute și prin cercetările mai vechi: străchini, căni cu toartă ușor supraînălțată, vase cu corpul bombat cu pereții aproape drepți spre fund, pahare, fructiere etc. Decorul lor este brîul alveolat dispus imediat sub gura vasului, sau înconjurînd întreaga suprafață exterioară sub forma unor ghirlande, caneluri, gropițe executate în pastă, butoni drepți sau conici.

Ceramica lucrată la roată pînă în prezent este într-o cantitate mai mică, fragmentele ceramice provenind de la căni și străchini. Ceramica de import este prezentă aici prin fragmente, amfore de Chios și Thasos, un pahar decorat cu palmete incizate, la suprafața exterioară vasul prezintă un finis negru. Deși lipsesc tortițele se pare că paharul a fost un Kantharos (loc. 7), fragmente ce nu pot fi reconstituite, cît și un picior de la alt vas de aceeași factură fiind prezente și în locuința 1 și 10.

Amintim că tot în vara anului 1979 la Bunești a fost descoperit și un tezaur din obiecte de podoabă din argint format din fibule de tip tracic, două inele, brățări spiralice cu extremitățile terminate în formă de cap de șarpe cu cerculețe incizate pe suprafața exterioară, cercei cu proeminențele conice și o drahmă de argint histriană.

Nu insistăm asupra acestei descoperiri, comunicarea nepropunîndu-și a analiza această descoperire.

Pe baza analogiilor pe care întreg materialul arheologic descoperit de noi aici o are cu celelalte descoperiri de la Corni—Huși⁵, nivelul vechi, Poiana⁶, Popești⁷, Murighiol⁸, Răcătău⁹, cetatea de la Bunești poate fi datată la sfîrșitul sec. IV și începutul sec. II î.e.n. pe baza apariției unor monere de argint de tip Huși—Vovriești, a brățărilor din bară cu secțiunea octogonală, fibulă celtică de schemă Latène C, buterolă de sabie celtică, fibule de tip tracic și alte materiale databile la începutul sec. II î.e.n.

Asupra celor prezentate mai sus putem concluziona următoarele; locuirea de la Bunești a fost de lungă durată atestată prin bogăția materialului descoperit cît și a grosimii nivelului de cultură de 0,35-0,40 m, civilizația geto-dacică de aici ajungînd la un stadiu înalt al dezvoltării vieții social-economice în perioada sec. IV—II î.e.n., întreținînd strînse legături cu coloniile grecești de la nordul Mării Negre.

Schimbările comerciale erau intense, produsele grecești fiind preferate de aristocrația tribală ce exista aici.

Ținînd cont de faptul că aici s-a descoperit un valoros material arheologic, cetatea a jucat un rol politic și economic deosebit de impor-

5 SILVIA TEODOR, VIOLETA BAZARCIUC, Considerații privind cultura geto-dacică din Moldova în sec. IV—III î.e.n., în *Acta Moldaviae Meridionalis* I, pag. 57-67.

6 RADU VULPE, Piroboridava, în *Rev. Archeologique* XXXIV, II, 1931.

7 RADU VULPE, ibidem, nota 3.

8 E. BUJOR, Săpăturile de salvare de la Murighiol, în *Mat.* III, 1957, pag. 247 și următ.

9 VIOREL CĂPITANU, Principalele rezultate ale săpăturilor arheologice, în *Șezărea geto-dacică de la Răcătău, în Carpica*, VIII, 1976.

tant pentru zona noastră, apreciind dezvoltarea forțelor de producție ce au dinamizat întreaga viață social-economică a lumii geto-dacice.

Luind în considerație întregul material arheologic descoperit cât și existența în apropiere a cetăților de la Moșna și Arsura, a așezărilor deschise de la Pihnești¹⁰, Epureni¹¹, Armășeni¹², descoperirile noastre de aici demonstrează gradul înalt al civilizației geto-dacice pe o arie geografică largă în podișul central Moldovenesc înainte de ocupația bastarnică.

DES NOUVELLES DONNÉES CONCERNANT LA CULTURE GÊTE-DACE
AU REFLET DES RECENTES RÉCHERCHES ARCHÉOLOGIQUES
DANS LA ZONE DE HUȘI

L'article present quelques données générales sur les decouvertes gete-dace de la zone de Huși ; unes de cettas habitats étant investiguées systématiquement.

Dans le sens de ce qui a été dit on sonligue l'habitat de Corni-Huși, le point de Turbata et notes nouvelles récherches de la cité de Bunești.

Les investigations d'ici ont commencé en 1978, persistant en 1979. Les résultats de l'investigation ont été fructuenses par les nouvelles preuves matérielles de l'existence d'une puissant civilization gête-dace dans le Plateau Centrale Moldave qui connaissait très bien la métallurgie du fer, l'usinage des objets d'ornament ; la cité de Bunești ayant un rôle politique et economique important pour la zone de Huși.

Ont été decouvert plusieurs logements de surface d'un ample inventaire arheologique résidant en ceramique, des ontils, des objets d'ornament en ceramique d'import grecque.

Sur la foi des analogies que les matériaux découverts ont dans d'autres station similaires : Enisala, Mirighiol, Răcățău, Poiana — date la cité de Bunești à la fin du IV-ième siècle a.n.e. et au commencement du II-ième siècle a.n.e.

10 Cercetări arheologice organizate de V. V. BAZARCIUC în 1976.

11 G. SEVEREANU, Trezor de Huși, în revista muzeului și pinacotecii municipiului București, pag. 17, 1935.

12 Cercetări de suprafață în comuna Averești 1979.